

REDACTIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 luna fl. 1.

N-rii de Duminecă pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se inapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERTIUNILE:
pe 1 linie garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nerancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Insoțirile.

V.

(A-i.) Nainte de a ajunge la con-
cluziunile finale, credem de lipsă a
mai scoate minunțiile unor disposi-
țiuni ale legii, desbătută acum și
votată și în a treia cetire în dietă.

Ca ilustrare până unde merge frica
guvernului cea dictată de rea con-
știință, ca nu cumva să se strecoare
vre-o însoțire fără voința lui, porun-
cește într'un paragraf special, că
în petiția pentru improtocolarea firmei
în registrul de firme și în publica-
țiunea privitoare la înscrierea însoți-
rii în acest registru, trebuie exprimat
lămurit, că însoțirea s'a constituit în
înțelesul acestei legi.

În paragraful 41 se găsește chiar o
prescripție zicând, *cari scrisori să le tri-
mită cancelaria însoțirii recomandate*. Nu e
oare extrem de ridicol?

Fiecare membru al însoțirii este
răspunzător pentru îndatoririle ace-
steia până la suma de 5 ori așa mare
ca valoarea nominală a sumei părți-
lor sale, cu care e angajat la înso-
țire. Această dispoziție atât de im-
portantă a legii, stăpânirea nu prescrie
să fie introdusă în statutele însoțiri-
lor, ci să stea numai în legea însăși, pen-
tru a-i ascunde astfel părțile ce im-
pun sarcine, eventuale neplăceri și
pagube, isvorite din responsabilitate.

Eată, mai departe, ce dispoziție
cuprinde § 29 sub masca de libertate
extremă, un fel de veto d'al constitu-
ției vechiului și dărimatului regat po-
lon: „fiecare membru al însoțirii este
îndreptățit a petiționa, în răstimp de
15 zile, la tribunalul de înregistrare
a firmelor pentru zădărnicierea adună-
rii generale ce se află în contrazi-
cere cu legea ori cu statutele, precum
și contra unui astfel de conclud al
adunării generale, rămânându-i dreptul
de a porni proces și a face ob-
iecțiuni contra însoțirii, dacă a fost
vătmătat în dreptul sau printr'un con-
clud contradictoriu legii ori statutele”.

De această dispoziție a noiei legi
vom mai aminti, când vom scoate la
iveală adevăratul, și de căpetenie
scop ce-l urmărește stăpânirea cu
legea de față, scopul infernal de a
fringe, a nimici însoțirile de tot so-
iul ale naționalităților, în primul rând
cele românești. Dar' își poate închi-
pui ori-cine de pe acum, ce pericol
cuprinde în sine această dispoziție
pentru o însoțire românească, în care
s'o fi vîrit, sau în cari stăpânirea ar
fi corupt pe un membru-individ întru
subminarea însoțirii.

Întru ademenirea însoțirilor exis-
tente, pentru a se primeni, „modifica,
în sensul acestei legi”, eată ce dispo-
ziții cuprinde la începutul și la sfîr-
șitul acelei serii de paragrafi, cari
acoardă favoruri însoțirilor-membre ale
Centralei. La început:

„Acele însoțiri de credit agricole și in-
dustriale, cari s'au înființat înainte de în-
trarea în valoare a acestei legi, au drept
a face cunoscut tribunalului de înregistrare
a firmelor spre a se înregistra, că pe viitor
doresc să-și urmeze activitatea în sensul
acestei legi”.

Ear' după-ce le-a tras pe dinaintea
ochilor pomelnicul favorurilor, sfîr-
sește:

„Ministrul de finanțe este împuternicit, în
hatêrul însoțirilor, cari în răstimp de doi
ani de zile, socotind de la constituirea Cen-
tralei, întră în aceasta ca membre ordinare,
a extinde scutirile indicate în paragrafi de
mai sus și asupra acelor restanțe de dări
și taxe datorite de către însoțiri, cari erau
ținute în suspensio încă din timpul nainte
de a fi intrat prezenta lege în vigoare”.

La prima vedere nici nu se vede
câte șicane, sub masca mai nevinovată
de ademeniri și promisiuni, cuprinde
dispoziția tocmai citată. Înfațoșăți-vă
însă numai bine cari persoane și oficii
sunt chemate a o practica, mai adăo-
gați apoi, că oficiile acestea vor primi
de sigur și îndrumări tainice cum au
să o practice mai ales față cu înso-
țirile nemaghiarilor, vi-se va învedera
pe deplin toată perfidia ei. În des-
baterea de la 12 Maiu a Dietei Ap-
ponyi s'a exprimat despre această dis-
poziție, că „cu ea guvernul poate suci
grumazul și a stînge viața ori-cărei în-
soțiri, dacă nu vrea să se acomodeze or-
ganisării (sale) din oficiu”.

Ear' ca întregire a astuției și gân-
dului diavolesc cuprinse în ea, spre
a nu fi însă băgate toate laolaltă și
mai puțin observat-nexul lor causal,
eată cu ce îngrijire părintească își în-
coronează Bănyffy & Co opul lor în ul-
timul paragraf, de altfel amintit deja
în decursul discuției noastre:

În sensul părții I-a a acestor dispozițiuni
se pot constitui ori preschimba, afară de
însoțirile de credit agricole și comerciale
și însoțirile de altă natură.

Ministrul de finanțe este îndreptățit a da
învoirea sa pentru-că asemenea însoțiri să
fie primite membre ale însoțirii de credit
centrale, la propunerea acestuia.

Aceasta nu este nici mai mult nici
mai puțin decât o admoniere tuturor
însoțirilor ce nu-s înființate „în sensul
acestei” a se „modifica” în sensul ei,
căci dacă nu, ministrul de finanțe va
înfînța el, prin presiune, ademenire
și cu „colaborarea” direcțiilor, corpo-
rațiilor etc., o însoțire-membră a
Centralei, privilegiată „în sensul acestei
legi”, înzestrată cu foloase în favoruri
pomenite, care va pute da bani îm-
prumut mult mai ieftin decât cele „ne-
privilegiate”.

Dacă cumva s'ar întempla însă, că s'ar
găsi însoțiri de acele naive ale națio-
nalităților, care s'ar încrede în în-
grijirile părintești și bunele intențiuni
bănyfyane, și s'ar înființa ori preschimba
în sensul acestei legi, eată ce sforșoare
le-a împleticit la cas de lipsă: „Sta-
tutele stabilesc, în ce condițiuni în-
soțirea de credit centrală poate ex-
clude o însoțire din cauza neregulari-
tăților, ori din vre-o altă cauză”.

Veți zice poate, ei bine! va fi
exclusă și pace; va eși din sinul „Cen-
tralei, recăpetându-și libertatea deplină
în stare „neprivilegiată”. Lucrul nu e
însă așa simplu, căci pe lângă exclu-
dere, „Centrală” se mai poate și răs-
buna grozav asupra membreii sale, pe
care a aflat-o nevrednică a sta sub
aripile ei ocrotitoare; și eată cum
o împuternicește legea cea nouă la
această răsbunare:

„Dacă însoțirea ce ese din „Centrală” de

bună voie ori e exclusă din ea, stă cu dînsa
în relațiune de datornic, „Centrală” poate
cere răspunderea imediată ori asigurarea
acelei datorii”.

În ce perplexitate ba chiar pericol
de perire imediată poate fi adusă o
astfel de însoțire, care a fost destul
de naivă a se face privilegiată „în sensul
acestei legi”, nu trebuie să o explicăm
mai pe larg.

„Patria” despre pășirea bar. Vasileo.
Ziarul de căpetenie al fraților Bucovineni
scrie în N-rul seu ultim dela 17 (29) Maiu
următoarele:

În aceste zile grele pentru cestiunea națio-
nală constituie bîr bâteasca atitudine a dlui
baron George Wassilco în delegațiuni un
punct luminos, care revarsă raze bine-
făcătoare asupra întregului colț de pămînt
locuit de Români.

Foile fraților din Ardeal sunt pline de
recunoștință și mîngăiere, vîzînd că du-
rerile lor au aflat un sincer ecou la singurul
Român, căruia i-a fost dat să între în de-
legațiuni, ear' frații din Regat, fără de-
osebire de partid, apreciază importanța poli-
tică a acestui act de solidaritate națională.

Cu atât mai îndreptățită este satisfacți-
unea noastră a celor de pe pămîntul Bu-
covinei, când un deputat de al nostru a
putut prin hotărîrea-i bărbătească susține
cu demnitate cauza noastră a tuturor.

Atât în Bucovina, cât și în țerile vecine
locuite de Români au produs cuvintele dlui
baron Wassilco un adevărat entusiasm și
de pretutindeni s'au expedit adrese de
aderență și felicitare vrednicului nostru
deputat.

A fost foarte la loc a ilustra la vederea
tuturor disonanțele, cari le produc pentru
politica exterioară faimoasele uneltiri ale
politiceii maghiare de stat și să protesteze
contra urmărilor funeste pentru întreaga
monarchie.

Ar fi timpul suprem, ca politica mare a
Monarchiei noastre să aducă odată pentru
totdeauna la reson pe grosavii din Buda-
pesta, cari în grandomania lor morbidă
nimicesc prestigiul Monarchiei și periclitează
cele mai vitale interese ale popoarelor sale.

Regretăm, că până în momentul în care
scriem aceste șire n'am primit încă textul
autentic al importantului discurs rostit Luni
de dl baron Wassilco în delegațiuni, sperăm
însă a-l pute da în N-rul viitor în în-
tregimea sa.

„P. Lloyd despre situație.

Dăm precum urmează, în extract cuprinsul
articulului oficiosului din Budapesta, de care
am amintit ieri. După semnele din capul
seu, articolul e scris de chiar primul re-
dactor Veigelsberg.

Ca și într'o ceată greoaie de toamnă, ce
ascunde ori-ce privire în depărtare, pe când
frunze oflitate, în val-virtej ușor pică la
pămînt și adierea jalnică a unei naturi ce
moare, suspină prin ramurile goale, astfel
trece de astădată „sêrbarea cea drăgălașe
de Rusalii” prin Austro-Ungaria, dând la
cei maijde bine numai peste adîncă mîhnire
și îngrijire. Nu ne amenință, nu-i vorba,
nici un fel de . . . . . din afară, la
granițele noastre nu pîndește nici un fel
de atac dușmănos; dar' dușmanul cel mai
rău, certe și năcăjiri printre popoare
și partide, subminează și rod la temelie,
pe care s'a ridicat monarchia luând puteri
nouve în cei din urmă trei-zeci de ani,

Drept, că opera așezării dreptului public
între cele două jumătăți ale monarchiei
este încă neatinsă, nici chiar formele inesele
ale comunității economice nu sunt sparte;
dar' în spiritele dincoace și dincolo s'a în-
cuiat desbinarea și astfel dispare tot mai
mult și mai mult garanțiile morale ale re-
lațiilor Austro-Ungare. Ar fi primejdios
de a închide ochii cu stla, dinaintea acestei
aparițiuni ce se îmbulzește. Stâlpii sprin-
gitori și cărligile nu mai susțin dualismul
în dezvoltarea sa organică, dacă s'a dus din
el sufletul cel dătător de viață, și totuși
cine — cine și-ar pute face iluzii în această
privință? Gîndul și simțimentul s'a îm-
prăștiat, evaporat așa zicînd.

Cam unde își poate avea obârșia această
distrugere nefastă? Nu ne-am da seamă
pe departe de gravitatea situații, dacă
am ocoli această chestiune de frica
de banala vorbă: „cine a început?”, căci
dacă peste tot este încă posibilă o recon-
struire în spiritul ordinii dualistice, apoi
atunci poate să fie făptuită numai dacă
răsbim a ne dumeri la o clară privire a
lucrurilor din învălmășeala de dispoziții și
indispoziții.

Adevărul însă este, că în toate taberele de
partide dincolo în Austria s'a făcut un sistem
de ațîțare contra Ungariei. Apariția aceasta
își are motivele ei psihologice, ear' intrucât
de aceste vin în joc, să dăm loc unei ju-
decăți mai blînde. . . . Peste această îm-
prejurare (invidiă, R. „Tr. P.”) trecem așa
dar' ușor.

Dar' nutrită și condensată a fost această
preconcepere din diferite elemente politice,
cu cari Ungaria abia are indirect de a face.

Luînd pe rînd partidele politice austriace
și imputînd fiecăreia păcatele ei proprie,
care după autorul articolului, le mînă la
dușmănia contra Ungariei continuă:

Așa dar' avem a face la partide austri-
ace cu o sumă de puteri, cari toate lucrează
într'o direcție dușmănoasă Ungariei; și acum
să apreciem, ce prospecte s'ar deschide în-
tr'astfel de împregiurări, pentru reînnoirea
pactului economic și atunci, dacă la toate
aceste nu s'ar adăoga încă și o anarhie
parlamentară de dincolo.

Pentru reînnoirea pactului economic, zicem;
n'ar fi însă cel mai rău lucru, dacă n'ar
veni în joc altceva decât acesta. Dar' cu
cât mai îndelungat și mai cu foc vîjee din-
colo ațîțarea la ură contra Ungariei, cu
atât mai mult se otrăvesc la noi vederile
conservative (?) despre dreptul public, și cu
atât mai repede și face drum părerea, că
Ungaria totuși nu este aici pentru aceea,
a ne hărțui cu cea Austria, care, ea cea
dintăiu a vrut să ne impună cu stla pre-
pontența și dictatura sa, și acum leșinată
umbă pe cărările desnădăjduirii (?) și caută
să tragă cu sine în prăpastie și națiunea
ungară.

Eată ce lăsăm spre resgîndire aceluia, în
mănilor cărora stă încă o reînnoire spre
mai bine, nainte de a fi dispărut toate ga-
ranțiile ordinii de drept public existente.
Ar fi așa de aproape să apelăm mai întăiu
la Nemți, pe cari lumea se obișnuise a-i
privi, timp de treizeci ani, ca apărătorii cei
chemaji ai alecătuirii dualistice. Dar' unde
și cine sunt acești Nemți? Cine sunt con-
ducătorii lor, cine autorități printre ei. Am
avut privilegiu acum pe timpul delegațiunilor
a-i vedea deaproape la lucru. . .

Batjocorind pe Nemți în toate chipurile,
cu indicarea numelor și fără nume, urmează:
Ungaria trebuie să se obișnuiască cu
gîndul, că nu-i mai este ertat a-și identica
așa netam-nesam cauza sa cu Nemții din
Austria; că în Austria se vor afla ori alți
factori pentru rezolvirea chestiunii ecoou-

mice și pentru menținerea comunității de drept public, ori-că peste tot nu se vor găsi de loc factori constituționali și parlamentari pentru această treabă.

Exprimându-și speranța, că totuși poate Nemții se vor cumiți la redeschiderea Reichsrathului și nu vor face obstrucție la desbaterea proiectelor de legi privitoare la renouirea pactului, „P. Lloyd”, toate se pot, zice, încă îndrepta și ear' vor fi prietenii cei vechi.

Dacă însă nu, zice, apoi Ungaria... va arangea cum va ști...

Față cu primejdia iminentă, că în anarhia de dincolo ar interveni un „absolutism sănătos”, ear' pentru raporturile cu Ungaria ar căuta după o formulă, care n'ar corăspunde cu litera legii despre dualism, dar' ar răspunde complet independenței constituționale a monarhiei Sf. Stefan, — față cu o astfel de primejdie Nemții pe semne se bizuesc pe împregiurarea, că art. XII: 1867 cuprinde drept condiție constituționalismul în Austria. Acest de pe urmă lucru e just; dar' asta e numai pentru a preîntîmpina posibilitatea, ca dincolo absolutismul să fie decretat de sus, din pură plăcere. Când însă popoarele austriace zădărnicesc praxa constituțională, prefăcând parlamentul într'o mașinerie fără viață, care nu este altfel de întrebuințat decât pentru obstrucție și întru nimicirea a ori-cărei lucrări pozitive legislative, — un astfel de cas legea despre dualism nu l'a presupus...

Urmează apoi încă o admoniere strajnică la Nemții naționali să se cumițească.

Ori-cum o fi, întreg cuprinsul articolului dovedește, că situația în monarhie e foarte încurcată, că se apropie tot mai mult spre chaos.

Chestiunea egalei îndreptățiri a limbei române în Bucovina.

Nu de mult, dl cavalier de Onciul, Român bucovinean, și funcționar al statului (*Bezirkshauptmann*) în Moravia, a scos de sub tipar o broșură despre egala îndreptățire a limbilor în Austria, între cari și cea română în Bucovina.

„Patria” din Cernăuți a reproduș de parte a acestei broșuri și în numărul ei dela 17/29 Maiu face următoarele observări, despre cari credem că vor interesa și pe publicul nostru.

Sub titlul: „Chestia limbilor din Bucovina” confratele nostru bucovinean scrie:

Față cu proiectul dlui A. cavalier de Onciul în chestia limbilor, reproduș și de „Patria” în săptămâna trecută (nr. 127 și 128), țin de necesar a atrage atenția asupra unor împregiurări, cari vor trebui să fie considerate în mod serios de către politicienii români a căror misiune va fi reprezentarea punctului de vedere a neamului român în desbaterea parlamentului, și mai ales a comisiei pentru rezolvarea chestiei limbilor.

Mă voiu mărgini numai la starea din Bucovina fără a mă exprima despre principiul ca atare și despre celelalte părți ale monarhiei, căci aceasta nu incupe în cadrul acestei mici dări de seamă.

Proiectul dlui A. cav. de Onciul ar trebui să fie schimbat în unele privințe, dacă altmintrelea aplicarea lui în Bucovina (după cum ni-se presintă în nrul 128 al „Patriei”) să nu devină nefavorabilă și chiar periculoasă pentru naționalitatea noastră.

Mai întâiu ar fi constatată, că stările din Bucovina nu se pot judeca după șablona Austriei occidentale și mai ales a țerilor boeme, unde există numai simpla alternativă: centralismul germanisător sau egala îndreptățire. La noi e starea mult mai complicată și mai dificilă, și programul Cehilor tineri nu se poate aplica în mod mecanic asupra împregiurărilor de tot diferite ale Bucovinei. Toate câte le câștigă Cehii prin înlăturarea centralismului germanisător, le câștigă pentru poporul lor propriu, (căci alt popor afară de Cehi și Germani nu există pe acolo), ear' noi prin munca și șilînța noastră am câștiga toate aceste și, precum voiu arăta, chiar mai mult, pentru un neam străin, adevă pentru Ruteni, a căror întărire neproporționată ni-ar deveni cu mult mai periculoasă decât toate câte le-am suferit până acuma.

Formula desfășurată de dl Onciul (după reproducerea în Nrul 128 al „Patriei”) apare în teorie ca deplină egală îndreptățire, în realitate și în viața practică s'ar afirma în urma împregiurărilor, despre cari va fi vorba, ca o protejare a Rutenilor și în ultima consecvență ca o stăpânire a limbei rutene, a funcționarilor ruteni, a neamului rutean.

Formula aceasta atribue limbei rutene o importanță care nu o are astăzi (fiind d. e. în distr. Câmpulung și Suceava astăzi încă de tot neînsemnată ca limbă de comunicație în viața publică).

Aici nu se poate admite, de a se baza simplu pe valoarea numerică și mai ales noi Românii nu putem întrebuința datele recensământului, fără a face rezerva că nu

sunt esacte, Chiar dușmanii noștri, d. e. un scriitor atât de tendențios ca dl Kaindl, conced inexactitatea recensământului, acolo unde nu e vorba de Români, d. e. înregistrarea Lipovenilor (Ruși) ca Ruteni, a Slovenilor* sau Ceho-Slavilor ca Poloni, a Armenilor de confesiune orientală ca catolici ș. a. m. d. Dacă se admite odată, că recensământul nu este infalibil, apoi trebuie să se admită și acolo unde e vorba de Români introduși ca Ruteni.

Dacă întrebuințăm deci noi Românii datele recensământului, apoi trebuie să facem totdeauna atent la următoarele:

1. Limba de conversare (Umgangssprache) care o constatăază recensământul, nu e identică cu naționalitatea, de oare-ce un om poate să cunoască ușor două sau mai multe limbi, dar' totuși aparține numai la o naționalitate. Nici chiar recensământul oficial nu pretinde existența de 268.367 de „Ruteni”, ci costată simplu, că atâtea persoane cunosc limba ruteană, aceasta e mare deosebire.

2. Este cunoscut, că țeranii români vorbesc adese-ori cu funcționarii în limba ruteană și fiind analfabeți sunt introduși de acești din urmă în rubrica celor cu „Umgangssprache” ruteană. Locuitorii din Țurani, Mamornița și din alte localități au reclamat chiar ca să se schimbe această introducere, însă prea târziu și fără succes (vezi „Revista politică” din 1890).

Acum venim la defășurarea împregiurărilor particulare, în urma cărora Rutenii ar fi favorizați sub aparența egalei îndreptățiri a proiectului dlui de Onciul.

I. Districtele judiciare românești au adeseori minorități rutene, pe când districtele rutenești nu au minorități române. Aceasta rezultă din situația geografică, și altă împărțire ar fi nerealisabilă. Așa d. e. ar fi un nonsens a împreuna comanele Breaza, Ruși-Moldoviței, Ciumărna etc. cu districtul Seletin, căci comunicația încolo peste munții cari separă basinal Sucevei de cel al Moldovei, este foarte grea și pentru valea Moldoviței chiar imposibilă (doară numai pe jos peste munți pe cărări din pădure). Comunicația și comerțul acestor comune va fi totdeauna îndreptată spre tîrgul din Câmpulung, căci Seletinul e un sat ca și Breaza și celelalte. Deasemenea ar fi greu de a avisa locuitorii din Ipotești sau Hatna la Sirete, pe când sunt atât de aproape de Suceava.

II. Țeranii din districtele Cernăuți, Sada-

* d. e. coloniile. Poiana-Miculi, Pleșu, Solonețu nou, Căcița, apoi coloniile la Huta nouă, Bănila mold. etc. etc.

gura. Storojineț și Sirete știu în mare parte perfect ruteneste, pe când țeranii ruteni nu știu de regulă românește.

Dacă ar atârna apoi limba pertractării interne a oficiilor dela limba în care se face prima arătare verbală, atunci s'ar pertracta în urma obiceiului cunoscut a țeranilor din districtele micste aproape toate afacerile în limba ruteană, deasemenea, să înțelege, și în districtele curat rutene, ear' în districtele Câmpulung, Suceava și Seletin s'ar întrebuința ambele limbi: română și ruteană (afară de cea germană).

Va să zică, pentru funcționari ar deveni în aproape toată Bucovina limba cea mai indispensabilă și cea mai necesară cea ruteană, Germanii vor căuta să o învețe mai iute decât limba română, din punct de vedere practic — în sfârșit ar ajunge limba ruteană la rolul care o are astăzi cea germană.

În genere se poate rezuma situația creată prin aplicarea limbilor oficiale conform proiectului dlui Onciul astfel:

Bucovina se desparte, sau spre a ne folosi de terminologia Cehilor tineri, se rumpe în două părți; una curat ruteană, ear' alta utraqvistă, adevă română și ruteană sau română și germană, cu excepția districtului Solca. Acest unic district ar fi curat român (cu privire la limba oficială) pe când patru districte ar fi curat rutene.

Între districtele utraqviste române și rutene ar fi districtele Suceava și Câmpulung!

Dar' de unde se vor lua atâția funcționari, cari să cunoască perfect a serie ruteneste?

Aceasta ar putea ușor să servească guvernului de pretecest, ca să ne trimită un potop de amployați din Galiția, tot așa precum ni-se trimit acum d-nii Schwind, Tumlirz, Ullmann și alții din occidentul Austriei.

Funcționarii români ar fi apoi strlmtoriți prin așa o invasiune indispensabilă, avansamentele lor ar deveni nefavorabile, dacă districtele rutene vor fi umplute cu Galițieni.

Ce perspectivă sinistral!

Într'un articol viitor vom pertracta urmările acestor împrejurări pe terenul social și vom arăta în ce mod am putea ajunge la deplina egală îndreptățire a limbei române, fără a suferi aceste urmări desastroase.

Police Verso

R O M A N

de

Alexej Alexejevits Lugovoi

(Urmare)

IV

Nu-și putea concentra cugetele. Neconținut rătăceau în alte părți și el zadarnic se silia să le îndrepte spre cazul cu operațiunea. Dar' după ce primele construcțiuni la urma urmelor totuși i-au venit cu mare greu pe vârful condeiului, i-a fulgerat prin minte aproape volnic, nechiămat, cugetul că: La ce bun sunt toate acestea? Și acum în chip ce icoane confuze se alergau deja prin creierii săi, cărora poate că nici el însuși nu voia să le mai pună frâu, toate acestea se concentrau în întrebarea: La ce bun?

La ce să se apere, la ce să se justifice? Doar' are perfect drept acea femeie tineră: pe public îl interesează din tot lucrul numai picanterea. Da, vulgul voește să-și petreacă, îi trebuie știri senzaționale. Vulgul, pe care cele mai mule cesțiuni de zi li lasă rece, deodată numai se trezește, se înviorează și însetat pândeste să audă scandaluri, nenorociri, omoruri.

Nu, hotărât nu se plătește să pășiască înaintea forului publicului, ca să se justifice. Prin aceasta și-ar espune numai persoana la nouă insulte și clevetiri.

— Ce-și bate mulțimea capul cu adevărul meu, cu nevinovăția mea? Ce să-i scriu? Argumentările științifice ei și așa nu le înțeleg. Ear' acelu stimabil porc de căne nu tocmai aceea-i zace în interes, ca să se plece în fața dreptății mele; din contră. De altcum pe mâne sunt citat înaintea senatului, acolo voiu spune apoi ceea-ce am de spus.

În gând se închipuia deja în ședința de mâne a senatului. Fisionomia profesorilor, cunoscuți buni ai lui, și chiar și Loyola însuși ca și cum ar fi luat fire în fața dînsului.

Agitat a sărit de pe scaun și de nou a început să umble prin odaie.

...Privește în jur [de] sine [și] se simte grozav de părăsit. De și are amici — la adevă în cea mai mare parte îi sunt numai cunoscuți — ei aparțin altor facultăți, opiniiune competentă nu pot da în cauză; ear' colegii mai deaproape ai dînsului vor fi toți în contra dînsului. Doar' atât de mult timp a stăpânit preste ei... Dar' la ce-și și face griji? Știe că are drept, și că senatul va recunoaște corectitatea diagnozei făcute de dînsul. Doar' nu vulgul neștiutoriu, mirătoriu șede acolo, ci oameni de știință, specialiști.

— ... Da, dar' numai palma aceea de nu s'ar fi întemplat. Lucru firesc, că Loyola n'a avut drept să miște din loc cuțitul acela de secționat. Nu îl vor lăuda pentru acea-

sta faptă, dar' totuși îl vor achita. O vor considera de lucru neesențial, căci intențiunea rea nu i-o poate dovedi nimenea. Loyola a fost cauza, că rivalul său așa de tare s'a iritat, dar' povara responsabilității apasă întreagă singur numai pe umerii ces-tui din urmă. Și toți se vor ridica în contra dînsului, dacă nu din alte motive, apoi chiar și numai pentru-că nu ar fi lucru cuvincios să facă contrariul.

Doar' deja în contra dînsului sunt. Nici barem de curiositate nu s'a arătat la dînsul nici unul în zilele acestea. Nici azi nu a venit nimenea. E deja miezul nopții, acum nici nu-i mai așteaptă. Toți așteaptă hotărîrea, carea mâne-zi trebuie să urmeze. Da, da, palma și nenorocirea că cuțitul i-a alunecat din mână!... Și acestea mărturisesc pre lângă cauza, că operațiunea nu s'a făcut în modul recerut.

Medicul s'a oprit în mijlocul odăii privind cu întunecate priviri în jur de sine. Neclintita credință în dreptul său necondiționat începuse a i-se clătina.

— Ce le și pasă lor de el! De ce mă privesc ei pe mine? De un teatralist fluertat, de un gladiator invins...

La acest cuget s'a întors involuntar către părete, acolo unde în semi-întunec atârna un tablou; titlul îi era „Police verso”, autorul: Jerome.

A pășit mai aproape A luat lampa de pe masă și i-a reflectat lumina pe tabloul de artistic efect.

— Da, gladiatori suntem și noi; prin luptele noastre aceluiasi vulg îi procurăm distracție, cugeta el privind luptătorii și publicul.

Ca și cum și-ar fi privit cunoscuții, astfel i-se părea tabloul, în figurile cărui recunoștea numeroase trăsături asemănătoare. Cezarul, care în logea dînsului își consumă flegmatic dulceleșurile și prăjiturile, nedând nici o atențiune mulțimei cu urletele și cu police verso al ei, ori gladiatorilor, — seamănă cu autoritatea superioară a dînsului, care tot-așa de flegmatic a luat la cunoștință raportul rectorului despre „cas” și tot-așa de flegmatic îi va privi acuși și osânda.

— Da, toate acestea îmi sunt figuri cunoscut, a zis el aproape cu voce tare. Aceasta întreagă mulțime, poate că în alte haine, cu altă fisionomie, dar' cu același suflet, de același spirit pătrunsă, există și la noi. Pare că o simt cum stă în dosul meu, cum police verso aduce sentință asupra-mi și-mi nimicește întreg viitorul.

— Noi pe a vieții arenă luptăm unul contra altuia, a noastră luptă e lupta pentru existență... Da, Romanii se delectau în circuri, în gladiatori, ear' noi am iscodit lupta pentru existență. Ei, veritabilii cives Romani, pe aceasta n'o cunoșteau. În locul acesteia aveau sclavi, dăjdii ce incurgiau din provincii, ear' poporul pâne și jocuri voia. Acum, că locul luptelor gladiatorice l'a ocupat lupta pentru existență, în lupta

Din Austria.

Disolvarea consiliului comunal din Graz.

Intemplantă cea mai nouă și mai originală, deși semnalată încă de câțiva ani ca probabilă, ce s'a petrecut în Austria și care va avea negreșit urmări grave asupra oricărui cutare direcție.

Lucrurile se dezvoltă până la disolvarea următorului chip. Poporațiunea din Austria, capitala provinciei Stiria, în frunte cu reprezentanța comunală, se declarase din punct de vedere mai precaut solidară decât în orice alt oraș nemțesc din țările așa zisele austriece ale Austriei, cu cauza națională a Nemților din țările sudetice (Boemia, Moravia și Silezia); protestase tot așa de energic în contra ordonanțelor despre egalitatea în drepturi a limbii cehice; simpatiza cu obstrucționismul, a încurajat pe înscenătorii lui cu demonstrațiuni și manifestațiuni întru ură, pe ulițe și chiar în ședințele prin hotărârile reprezentanței orașenești, și a purtat și manifestații pe orice teren și în orice loc, găsindu-se întotdeauna un ecou în orașul Graz, dându-se pe față în mod cât se poate de sgomotos.

Soartea a mai adus cu sine așa, că de 2 ani stă acolo garnisonat un batalion de infanterie bosniacă cu muzica ei proprie. Când în urma scandalurilor din luna Noemvrie a. tr., parlamentul a fost închis și Badenii a căzut, se întemplantă și în Graz niște demonstrațiuni mari contra guvernului, în cari înscenându-se *Bosniacii*, a fost împușcat un soldat. S'a făcut o înmormântare de prim rang, cu mare pompă, demonstrativă, care luase parte o mulțime de lume cum s'a mai văzut poate în Graz, cu consiliul comunal în frunte.

Raporturile între poporație și Bosniacii, mai înainte de împușcarea socialistului erau ceva pretinsești, devenind după aceasta întemplantă foarte neplăcute, ear' cu ocazia hotărârii și vădit dușmănoase. Confrontările între soldații bosniaci și civilisti, atât în casele de rând cât și în ofiterii, erau așa de violente încât ordinea zilei; chiar și muzica, ba și ea avu mai mult de suferit, căci și unde cânta, Nemții strigau „*abzug*“ neîndrăgind să o asculte; ba s'au întemplantat și unele dueli între ofiterii de rezervă Nemți și ofiterii bosniaci.

Relațiunile între civilisti și miliție deșertă cum se zice nesuferibile; ear' pe lângă luptători și spectatori suntem în unele ocazii și persoane. Altele sunt numai artele, altul modul de luptă, și chiar și modul de a muri e altul.

Fiindcă în lupta cu Loyola nu m'am ținut strict de regulă, acum vulgul m'are conștient de învins. Dar' și dacă nu s'ar fi întemplantat pălmuirea, tot-atâta ar fi fost! Unul dintre noi doi la urma urmelor ar fi întemplantat și celălalt, ar fi pus cursă, și cel căzut ar fi s'ar fi prăpădit. Ear' vulgul și acum se asemenea pretinde *pollice verso* moartea prin sului, numai-cât poate că în altă formă. Săditul cercului roman s'a sălășluit în noi, și neam în neam am fost crescuți în spiritul roman...

Cufundat în gândurile sale, medicul nici nu observă că uleiul din lampă s'a gătat de mult. Acum fitilul s'a stins repede, și când odaia în întunec. Mirosul fumului și tutun s'a amestecat cu duhoarea fitilului ce mai ținea încă jăratec. Pe ușa de la intrare deschisă se strecurau primele raze de lumină ale zorilor dimineții. Medicul s'a ridicat la fereastră și a trăs în sus perdeaua. Aerul înmormântat, vântul cald, profetia timpului deasupra. Pe străde liniște mută, prăvăliile sunt închise. Numai în brutăria de la colț se vede lumina.

(Va urma)

de altă parte, poate chiar în urma acestei întăritări, populația din Graz și giur, cea nemțescă dădea de față opoziție aproape tot atât de înverșunată, neîmpăcată față cu guvernul din Viena ca și obstrucționistii cei mai extremiști.

În septemăna trecută guvernul a luat două măsuri, prin cari populația s'a simțit jignită, pe drept ori pe nedrept; de una amintit: tribunalul de onoare militar luase rangul de oficer dela 33 ofiterii în rezervă din Graz, pentru-că luaseră parte la înmormântarea socialistului împușcat de către Bosniaci. A doua: a numit la postul vacant de president al tribunalului suprem din Stiria pe contele *Gleispach*, fost ministru în cabinetul *Badeni*, care e privit ca cel-ce a redactat ordonanțele cehice:

Vinerea trecută, consiliul comunal din Graz, după o conferință mai lungă și sgomotoasă a luat un conclud lung motivat, prin care protestează în contra acestor două măsuri în termeni energici. A doua zi, guvernorul provinciei, marchisul *Bacquehem*, la porunca guvernului, a disolvat consiliul comunal, a însărcinat cu conducerea treburilor comunale pe un funcționar de stat ear' poliția comunală de astăzi a Grazului a pus-o în mâna gendarmeriei, care laolaltă cu poliția are să mențină ordinea și liniștea.

Disolvarea consiliului comunal din Graz a făcut o impresie adâncă în toată Austria: mâhnire și indignare la unii; satisfacție mai mult sau mai puțin ascunsă la alții. Se zice cu socoteala, că prin ea sunt puse în primejdie nu numai drepturi autonome ale orașului, dar' în consecință mai îndepărtată și caracterul național al capitalei stiriene, în favorul Slovenilor.

Deputații nemți anunță de pe acum obstrucționism înverșunat la redeschiderea parlamentului; se zice însă, că contele *Thun* și-a dat dinainte pe deplin seamă de pașul ce-l face și că are imputernicire completă de la împărat relativ la cele-ce s'ar putea întempla.

NOUȚĂȚI

Arad, 31 Mai n. 1898.

† Dr. Nicolae Maier Despre trecerea din viață a propresbiterului Seliștei, Dr. Nicolae Maier, despre care luarăm notiță în numărul de ieri, primim următorul anunț funebru:

Maria Maier născ. Dancăș, în numele său și al rudeniilor, cu inima plină de durere anunță amicilor și cunoscuților, că iubitul soț, ginere, cumnat și unchiu *Dr. Nicolae Maier*, protopresbiter ort. or. al tractului Seliște, deputat al sinodului archidiecezan, membru pe viață al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, fost profesor la gimnaziul din Năsăud și la seminarul ped. teol. „*Andreian*“ din Sibiu, președinte al despărțământului tractual al reuniunii învățătorilor ort. or. din districtul Sibiului, președinte al direcțiunii Casei de păstrare și al „Reuniunii meseriașilor“ din loc, în 16/28 Maiu a. c. la orele 11 a. m., împărțășit cu sf. Taine, s'a mutat la cele vecnice după un morb greu și îndelungat, în vîrstă de 59 ani și în al 16-lea an al fericitei sale căsătorii.

Rămășițele pămîntești ale scumpului defunct se vor depune spre odihnă vecinică în 18/30 Maiu a. c. la orele 2 postmeridiane în cimitirul bisericeii celei mari din Seliște.

Fie-i țărina ușoară și aducerea aminte binecuvîntată! — *Seliște*, în 16/28 Maiu 1898.

Numele moștenitorului. Cîteva dintre foile maghiare, și chiar și cea oficială, din incidentul numirii moștenitorului presumpțiv *Francisc Ferdinand* de inspector general preste armată, publicaseră decretul cu numele *Ferencz Nándor* în loc de *Ferdinand* — chipu maghiarizarea numelui „*Ferdinand*“ în „*Nándor*“.

Acum semioficioasă „*Budapesti Tudosito*“ — de sigur inspirată dela locurile competente — publică un comunicat în care se declară de greșită și incorectă procedura foilor maghiare, cari numesc pe moștenitorul *Francisc Ferdinand* consecvent *Ferencz Nándor* în loc de *Ferdinand*, căci — zice comunicatul — numele oficial și corect al moștenitorului este *Francisc Ferdinand* și nu *Francisc Nándor*.

Când și unde trebuie arborat tricolorul unguresc oficial? În zilele trecute ministrul de interne a dat ordin către toate autoritățile în privința arborării obligate a tricolorului unguresc oficial. În acest ordin se fixează sărbătorile la cari trebuie arborat tricolorul, și se însăși și edificiile cari au să fie considerate ca edificii publice și pe cari trebuie arborat tricolorul la sărbătorile fixate în ordinul ministrului. Ca sărbători publice ale statului ordinul enumără: ziua sfântului Ștefan (20 August st. n.), ziua aniversală a sancționării legilor dela 1848 (11 Aprilie st. n.), ziua nașterii domitorului după vremuri, și altele pe cari legislația țerei eventual le va decreta în viitoriu.

Ca edificii publice sunt a se considera edificiile cari sunt proprietate a statului, municipiilor ori comunelor și servesc spre scopuri de administrațiune publică, respective de judicatură, spre scopuri de instrucțiune publică, culturale, respective filantropice, ori economice, cum și edificiile cari deși sunt proprietate privată, totuși sunt închiriate în serviciul scopurilor înșirate mai sus. Pentru mai bună orientare ministrul în lista aclusă la ordonanța cesționată enumără taxativ toate edificiile pe cari la sărbătorile amintite mai sus trebuie să se arbozeze tricolorul.

Ceriul s'a milostivit și ne-a adus ieri, Luni, ploaia, așa de mult și dornic așteptată de toți, în toate părțile. Nainte de amezii ploua încet-încetinel, fără multe înteruperi, deși în total cu îmbelșugare; după amezii devenind intervalurile și mai dese și mai lungi, până-ce ceriul ajunsese a se înșenina deplin și a eșit soarele între orele 5—6. Cu cât mai spre înșerate, ceriul ear' se acoperi aproape cumplit cu nori; ploaia ținu toată noaptea și azi, Marți, plouă măruntel, dar' fără preget, neînterupt și din belșug pe lângă temperatură de 6—7°. Speranțele mult scăzute așa-dar' într'un an bun în roade, earăși reinvie. Deie D-zeu, să nu se abată vre'o altă năpaste peste sămănături, care ni-ar nimici earăși speranțele. Ori-și-ce ne-ar atinge însă, nu este ertat să desnădăjduim, ci întotdeauna să ne gândim, că sunt pe lume ființe și mai năpustuite de cât noi ori cutare dintre noi. Să nu peardă deci nimeni voia bună, numai să ne împlinim fiecare datoria, ce o avem, fie cu ori-ce ne îndeletnicim; să avem conștiința curată și sufletul liniștit, eată lucrul de căpetenie.

Maialul școalelor române din Arad. Elevii școalelor elementare gr. or. Române din Arad, sub conducerea învățătorilor arangiază Luni în 25 Maiu (6 Iunie) 1898 (a doua zi a Sft. Rosalii) în pădurea mare numită „*Csalla*“ maial, la care invită respectuos pe toți amicii școalei. Prețul intrării: de persoană 30 cr. Venitul curat este destinat spre scopuri școlare. Suprasolviri se primesc cu mulțămîntă la adresa învățătorului Iosif Moldovanu, în Arad. Programa: 1. La 7 oare dimineața eșire festivă la pădure, cu muzica militară.

2. Până la amiază, jocuri cu școlarii

3. După amiază până seara, joc pentru public.

Mulțămîntă publică. Elevii școalelor populare conf. gr. or. române din Arad, sub conducerea învățătorilor lor, au cercetat menageria frumoasă a dlui Antoniu Koszka, cu care ocaziune numitul proprietar al menageriei, a dat intrare grătuită la toți elevii săraci. Primească dl Koszka mulțămîntă noas-

tră și pe aceasta cale. Iosif Moldovanu director școlar.

Nenorocire la scaldă. Învățătorul dela școala sârbească din Bezenița (lângă Zemplin) și-a dus în zilele trecute elevii să se scalde în riul Sava, dar' și-a uitat să cerceteze afunzimea apei. Astfel băieții intrând în apă, mulți dintre ei s'au cufundat și numai cu greu au putut eși la mal, ear' patru înși s'au înecat. Afînd despre aceasta poporul, voia să ucidă pe învățătorul, care numai cu ajutorul gendarmeriei a scăpat de soartea ce-l aștepta.

„Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea și sub auspiciile „Asociațiunii pentru literatura rom.“ și cultura poporului român“ de Dr. C. Diaconovich. Editura W. Krafft, Sibiu.

A apărut fasc. 8, care cuprinde articoli Calahorra—Cavaignac, între cari un bogat material de interes special românesc, cum sunt d. e. articoli biografici Calimah, Calinescu, Calinic, Calomfirescu, Câmpineanu, Cantacuzin, Cantemir, Căpităneanu, Dr. Capșa, Caragea, Caragiale, Carol I., Cârnuș, Carp, Catargiu, etc.; apoi articoli geografici: Călăraș, Căldărușani, Călimănești, Călugăreni, Câmpeni, Câmpina, Câmpulung, Caracal, Caransebeș, Caraș-Severin, Carpații, etc. Afară de aceste mai sunt tratate în fasc. de față numeroase materii cu deosebită considerare la stările poporului român s. e. art. de igienă de Dr. Felix (Casa, carantina, canalizare, etc.) Cartea funduară (Cosma), Calea ferată (Pușcariu), Capital (Bunea), etc.

De interes este anunțul editorului, că cel mult în August a. c. se va termina volumul I. (fasc. 1—10) și că pentru compactarea acestuia a procurat scoarțe speciale, lucrate cu mult gust artistic în un format corespunzător caracterului publicațiunii. Prețul scoarțelor, inclusive trimiterea recomandată, face fl. 1 — de volum, (pentru România lei) 2.50.

La abonamente noue se recomandă a comanda volumul compactat, franco, costă fl. 11.80 (pentru România lei 30.)

„Enciclopedia Română“ se publică în 3 volume mari, à 10 fasc. de câte 6 coale de tipar și se poate abona la editorul W. Krafft în Sibiu, cu prețul de fl. 10 de volum, care este a se achita anticipativ. Pentru România deposit general la Storck & Müller București, ear' prețul 25 lei de volum.

Anuarul I. al „Societății pentru crearea unui fond de teatru român“ a apărut la Brașov, edat de comitetul societății. Cuprinde istoricul pe scurt al societății până la adunarea dela Brașov (1895), scris de președintele I. Vulcan, ear' cum cu adunarea dela Brașov se începe o eră nouă, această adunare e luată deja în anuar în chipul hotărîrii dela Orăștie. Se dă cuvîntul președintelui, raportul comitetului, procesele verbale ale ședințelor adunării și „voci de presă“. Aceleași despre adunarea dela Făgăraș (1896), apoi în urmă lista tuturor membrilor dela înființarea societății până la adunarea dela Orăștie.

Med. univ.

Dr. Nicolae Comșa, Karlsbad
„*Weinhaus Sprudel-Gasse*“

ULTIME ȘTIRI

RESBOIUL.

Nici până azi dimineață n'a venit fie o confirmare fie desmîntire a știrilor contradictorii amintite ieri; telegraful a amuțit atât în privința „biruinței“ cât și în cea a „înfrîngerei“; ba n'a sosit peste tot nici confirmarea, cum-că s'ar fi întemplantat vre-o luptă undeva.

Totul se pare deci a fi o enormă înșelătorie, pusă la cale de Jidanii Bursei pentru a câștiga milioane cu jocul hărtilor americane și spaniole. Vom mai vorbi de asta.

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.

Redactor responsabil: Ioan Russu Șirianu.

Bibliografie.

„Acte și documente relativ la Istoria Renașterii României, publicate de Dimitrie A. Sturdza. București. 1888—1896. Tipografia Carol G8bl. Cuprinde:

Volumul I 1) Tractatele dintre Principatele Române și Turcia. 2) Tractatele dintre Principatele Române și Rusia. 3) Tractatele dintre Turcia și Austria. 4) Tractatele dintre Turcia și România. 5) Tractate și acte dintre Puterile Europene relative la Poarta Otomană și Principatele Române.

Volumul II. Acte și documente dela 1844 până la încheierea Tratatului de Paris din 30 Martie 1856.

Volumul III: Broșuri relative la situațiunea Principatelor Române după tratatul de Paris. Prețul 15 lei.

Volumul IV: Acte și documente dela 1 Martie până la 30 Iunie 1857.

Volumul V: Acte și documente dela 1 Iulie până la 31 Decembrie 1857.

Volumul VI: Partea I: Procesele verbale ale Adunării ad-hoc a Moldovei, dela 22 Septembrie, până la 21 Decembrie 1857.

Partea II: Procesele verbale ale adunării ad-hoc a Munteniei dela 30 Septembrie până la 10 Decembrie 1857 (Divanul ad-hoc din 1857 și Comisiunea Europeană din 1856—7)

Volumul VII: Acte și documente din anul 1858 până la înălțarea lui Alexandru Ion pe tronul Principatelor-Unite în anul 1859.

„Litrgia Sfintului Ioan Crisostom“ culeasă, aleasă și întocmită pe basa melodiilor vechi bisericești, pentru corul școlarilor pe două voci — sopran și alt — de Nicolae Stefu, învățător în Arad. Se poate comanda dela autorul și administrațiunea fiii noastre.

„Treizeci de ani de domnie ai Regelui Carol I. Cuvântări și acte. Vol. I. 1866—1880. Volumul I. 1881—1896. Edițiunea Academiei Române. București 1897.

Publicare.

Din partea presidiului Corporațiunei grănițerești din Dobra se aduce la cunoștință publică, cumcă cu datul de 12 Iunie 1898 la 2 oare după amiază pe calea licitațiunei publice se vor esarenda pe durată de 3 ani consecutivi, începând dela 1 Ianuarie 1899 până la 1902 ultima Decembrie, următoarele obiecte și anume:

1. Dreptul regal de tîrg (strîngerea de vamă la tîrguri de țeară și de săptămână).
2. Hotelul (ospătăria) la Husariu cu un etagiu 11 încăperi. (177) 2—2
3. O casă în piață (acomodată pentru crișmărit).
4. O casă în piață (Măcelărie).

Condițiunile de licitațiune se pot vedea în cancelaria Corporațiunei grănițerești ori și când.

Dobra, 27 Maiu 1898.

Aron Muntean.

presidiu.

Anton Reissenzahn

Fabrică de mașini agricole

Turnătorie de fer și metal

Budapesta VI. Strada Eötvös 38

Cea mai nouă cucerire pe terenul descoperirii este

Mașina de treerat și curățit,

cu vîrtej de doi cai, întocmită cu un sac patent, montată pe postament rotund, ușor de mînat cu doi cai obicinuiți lucrează minunat de bine, exact.

Recomandă mașinile sale de sămănat, recunoscute ca cele mai bune, de construcțiuni diferite, precum și tot felul de alte mașini și unelte pentru lucrarea pămîntului. În sfîrșit ori-ce alte mașini agricole fabricat propriu.

Cataloage ilustrate și prospecte se trimite mit la cerere gratis și franco. (176) 2—

Valabil dela 1 Maiu 1898.

MERSUL TRENURILOR

Valabil dela 1 Maiu 1898

Arad—Budapesta.				Arad—Ciaba—Oradea-mare.				Seghedin—Arad				Törnova-Cheriu			
dim.	acc.	d. m.	a. m.	seara	dim.	a. m.	seara	d. m.	seara	dim.	a. m.	seara	dim.	d. m.	
Arad, pleacă	8.18	4.—	11.20	9.35	Arad, pleacă	5.10	11.20	9.35	Seghedin, pleacă	2.19	6.10	3.08	Törnova-Cheriu	6.16	4.56
Sofronya	—	—	11.39	9.53	Sofronya	5.25	11.39	9.53	Makó	3.30	7.34	5.—	Soleuș	6.29	5.09
Curtiel	8.36	4.40	11.52	10.07	Curtiel	5.39	11.52	10.07	Apátfalva	3.47	7.57	5.24	Păncota	6.37	5.18
Lökösháza	—	—	12.08	10.25	Lökösháza	5.56	12.08	10.25	Cianadul-ung.	3.55	8.04	5.33	Musca-Măderat	6.44	5.25
Chitighaz	9.01	5.—	12.31	10.54	Chitighaz	6.13	12.31	10.54	Nădlac	4.09	8.18	5.50	Șiria	6.52	5.33
Ciaba	9.28	5.26	1.19	11.39	Ciaba, sosește	6.40	12.57	11.24	Csanád-Palota	4.24	8.32	6.09	Chirechlu	7.06	5.47
Szolnok	11.19	7.32	4.14	2.49	Ciaba, pleacă	7.—	2.33	4.50 dim.	Mezőhegyes	5.10	8.57	7.—	Uj-Szt-Anna	7.18	5.59
Budapesta, sosește	1.10	9.40 s.	7.20 s.	6.10 d.	Giula	7.27	3.05	5.26	Batania	5.39	9.39	7.38	Zimánd-Ujfalu	7.38	6.19
Budapesta—Arad.				Oradea-mare—Ciaba—Arad.				Arad—Brad.				St. Ana—Chitighaz.			
d. m.	acc.	dim.	dim.	seara	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	dim.	seara	dim.	d. m.	
Budapesta pleacă	1.55	6.45	8.10	10.—	Oradea-mare pleacă	10.20	4.25	7.30	Arad pleacă	6.25	5.10	12.06	St. Ana, pleacă	8.15	6.30
Szolnok	3.56	8.54	11.07	1.30	Leș	10.48	4.56	8.06	Ótvenos	6.44	5.28	12.27	Șimand	8.47	7.02
Ciaba	5.54	10.49	2.28	4.32	Cefa	11.08	5.12	8.29	Zimánd-Ujfalu	6.51	5.34	12.35	Chitighaz-Erdelj	9.30	7.48
Chitighaz	6.12	11.07	2.54	5.03	Nagy-Szalonta	11.26	5.37	9.08	Uj-Szt-Anna	7.15	5.56	1.—	Socodor	9.47	8.—
Lökösháza	—	—	3.12	5.21	Sarkad	11.57	6.09	9.51	Chirechlu	7.28	6.04	1.03	Șiclău	10.02	8.15
Curtiel	6.35	—	3.28	5.38	Giula	12.21	6.34	10.21	Șiria (Világos)	7.39	6.20	1.26	Otlaca	10.16	8.29
Sofronya	—	—	3.40	5.50	Ciaba, pleacă	12.42	6.56	10.50	Musca Măderat	7.47	6.28	1.33	Elek	10.36	8.45
Arad, sosește	6.52	11.51 s.	3.55 d.a.	6.05 d.	Ciaba, sosește	2.23	7.09	4.32 dim.	Păncota	7.55	6.36	1.43	Chitighaz, sosește	10.51	9.—
Arad—Teiuș.				Arad—Timișoara.				Arad—Brad.				Chitighaz—St. Ana.			
d. m.	d. m.	d. m.	dim.	dim.	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	dim.	d. m.	dim.	d. m.	
Arad, pleacă	7.03	12.11	4.30	6.35	Arad pleacă	6.20	11.56	5.—	Arad pleacă	6.25	5.10	12.06	Chitighaz, pleacă	5.13	3.10
Glogovaș	—	—	4.42	6.46	Aradul-nou	6.31	12.07	5.21	Ótvenos	6.44	5.28	12.27	Elek	5.27	3.31
Györök	—	—	5.08	7.06	Cefa	11.08	5.12	8.29	Zimánd-Ujfalu	6.51	5.34	12.35	Otlaca	5.37	3.44
Pauliș	—	—	5.14	7.16	Nagy-Szalonta	11.26	5.37	9.08	Uj-Szt-Anna	7.15	5.56	1.—	Șiclău	5.47	3.53
Radna-Lipova	7.46	12.50	5.35	7.29	Sarkad	11.57	6.09	9.51	Chirechlu	7.28	6.04	1.03	Socodor	5.58	4.14
Conop	—	—	5.57	7.55	Giula	12.21	6.34	10.21	Șiria (Világos)	7.39	6.20	1.26	Chitighaz-Erdelj	6.29	4.41
Bérrava	8.13	—	6.13	8.11	Ciaba, pleacă	12.42	6.56	10.50	Musca Măderat	7.47	6.28	1.33	Șimand	6.42	5.12
Totvărădia	—	—	6.39	8.33	Ciaba, sosește	2.23	7.09	4.32 dim.	Păncota	7.55	6.36	1.43	St. Anna, sosește	7.05	5.42
Soborșin	8.46	1.46	6.58	8.51	Chitighaz	2.54	7.47	5.03	Soleuș	8.02	6.43	1.55	Boroș-Sebeș—Moneasa.		
Zam	9.04	2.05	7.27	9.19	Lökösháza	3.12	8.13	5.21	Törnova-Cheriu	8.16	6.57	2.11	Boroș-Sebeș-Buteni, pleacă	a. m.	
Gurasada	—	—	7.53	9.43	Curtiel	3.28	8.36	5.38	Mocrea (Apatelek)	8.29	7.10	2.24	Selăgeni-Prăzești	10.03	
Îlia	9.27	2.27	8.08	9.59	Sofronya	3.40	8.52	5.50	Boroș-Ineu	8.47	7.20	2.36	Bohani	10.21	
Branicica	—	—	8.26	10.17	Arad, sosește	3.55 d. m.	9.10 seara.	6.05	Tamand	9.02	2.54	2.54	Dezna	10.38	
Deva	—	—	8.52	10.42	Arad—Timișoara.				Bocsig-Bel	9.10	3.03	Socodor	5.58	4.14	
Șimeria (Fiski)	10.19	3.12	9.24	11.11	dim.	a. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	dim.	d. m.	Chitighaz-Erdelj	6.29	4.41
Orăștia	10.37	3.31	9.52	11.35	Arad pleacă	6.20	11.56	5.—	Repsig	9.21	3.15	3.15	Șimand	6.42	5.12
Șibot	—	—	10.16	11.56	Aradul-nou	6.31	12.07	5.21	Cornești-Bérza	9.29	3.23	3.23	St. Anna, sosește	7.05	5.42
Vințul-de-Jos	11.07	4.15	10.40	12.21	Németságh	6.49	12.25	5.47	Boroș-Sebeș-Buteni	9.43	3.46	3.46	Boroș-Sebeș—Moneasa.		
Alba-Iulia	11.19	4.26	11.01	12.39	Vinga	7.08	12.42	6.14	Cocluța-Căcărăn	9.59	4.06	4.06	Boroș-Sebeș-Buteni, pleacă	a. m.	
Teiuș, sosește	11.40	—	11.30	1.05	Orcfalva	7.20	12.54	6.34	Almaș-Cil	10.10	4.19	4.19	Selăgeni-Prăzești	10.03	
Teiuș—Arad.				Timișoara—Arad.				Brad—Arad.				Moneasa—Boroș-Sebeș.			
dim.	a. m.	dim.	d. m.	dim.	d. m.	seara	dim.	d. m.	dim.	d. m.	dim.	d. m.	dim.	d. m.	
Teiuș, pleacă	3.33	—	3.43	2.—	Timișoara, pleacă	8.25	2.—	9.10	Brad, pleacă	—	1.02	3.38	Menyháza, pleacă	1.59	
Alba-Iulia	3.58	11.18	4.17	2.38	St.-Andrei	8.51	2.19	9.29	Bala-de-Criș	—	1.17	4.02	Băle-Moneasa	2.07	
Vințul-de-Jos	4.09	11.40	4.34	2.50	Merefalva	9.09	2.38	9.43	Hălmașiu	—	1.55	4.59	Moneasa	2.14	
Jibot	—	—	4.55	3.15	Orcfalva	9.24	2.44	9.54	Hălmașiu-Ciuciu	—	2.10	5.25	Ravna	2.24	
Orăștia	4.36	12.12	5.19	3.35	Vinga	9.47	3.01	10.11	Talașu	—	2.18	5.38	Dezna	2.40	
Șimeria (Fiski)	5.08	1.—	6.05	4.12	Németságh	10.05	3.16	10.26	Acluța	—	2.29	5.58	Bohani	2.53	
Deva	5.19	1.12	6.20	4.27	Aradul-nou	10.30	3.34	10.45	Hălmașiu	—	2.32	6.36	Selăgeni-Prăzești	3.10	
Branicica	—	—	6.43	4.49	Arad, sosește	10.43	3.44	10.55	Bala-de-Criș	—	2.52	6.36	Boroș-Sebeș-Buteni	3.25	
Îlia	5.45	1.39	7.06	5.13	Arad—Seghedin				Gura-vâl	—	2.54	6.05	Boroș-Ineu—Cerneiu.		
Gurasada	—	—	7.18	5.23	dim.	a. m.	d. m.	dim.	d. m.	a. m.	dim.	d. m.	Boroș-Ineu	3.50	7.35
Zam	6.08	2.05	7.41	5.50	Arad, pleacă	5.28	8.55	4.16	Almaș-Cil	—	3.09	6.55	Cerneiu	9.40	8.35
Soborșin	6.34	2.21	8.15	6.25	Pecica	6.03	9.30	5.05	Bocsig-Bel	—	3.19	7.07	Cerneiu—Boroș-Ineu.		
Totvărădia	—	—	8.22	6.41	Bătania	6.27	9.53	5.45	Tamand	—	4.11	8.11	dim.	d. m.	
Bérrava	7.—	—	8.57	7.05	Mezőhegyes	7.09	10.32	6.50	Boroș-Ineu	5.54	4.34	8.39	dim.	d. m.	
Conop	—	—	9.15	7.22	Csanád-Palota	7.28	10.51	7.13	Cerneiu	6.04	4.44	8.50	dim.	d. m.	
Radna-Lipova	7.30	3.27	9.45	7.54	Nădlac	7.48	11.05	7.32	Boroș-Ineu	—	—	—	dim.	d. m.	
Pauliș	—	—	10.—	8.10	Clanadul-ung.	7.55	11.17	7.47	Mocrea	—	—	—	dim.	d. m.	
Györök	—	—	10.14	8.22	Apátfalva	8.03	11.25	7.53	—	—	—	—	dim.	d. m.	
Glogovaș	—	—	10.38	8.43	Makó	8.19	11.47	8.40	—	—	—	—	dim.	d. m.	
Arad, sosește	8.08	4.06	10.50	8.55	Seghedin sosește	9.27	12.51	10.01 seara	—	—	—	—	dim.	d. m.	